

Pipsa Lonka

DEN ANDRA NATUREN

Den främmande artens blick definierar människan, ger
henne de rätta koordinaterna. Hur skulle vårt eget språk
ens kunna göra det? Det är bara i en främlings ögon vi
får läsa vem och hurdana vi är.

– Leena Krohn, Datura

Rullbandet

Ett rullband i en lång korridor (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

På rullbandet står och går människor, var och en i egna funderingar. En del står stilla och låter rullbandet föra dem framåt längs den till synes ändlösa korridoren, andra går med bestämda steg och rullbandet påskyndar deras färd.

Intill rullbandet står en violinist som spelar Johann Sebastian Bachs Saraband. Vid violinistens fötter finns en solkig engångskaffekopp.

Långt fram, där rullbandet till sist tar slut, faller människorna döda ner och deras kroppar förs någon annanstans längs ett annat rullband.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Livet

En vidsträckt, grönskande park.

En förälder sitter på en parkbänk under ett träd och äter en smörgås. Längre bort under ett annat träd står en flicka och tittar på fåglar, hon talar och vaggar sig själv. Vi hör inte vad den här fågelflickan säger, men något slags ljud har hon för sig. Småfåglarna kvittrar i trädet och flyger emellanåt ner till marken vid flickans fötter.

En gamling vankar långsamt längs parkvägen. Någon joggar förbi.

Föräldern vänder sig bakåt och ser på flickan, som vaggar sig själv under trädet. Sedan vänder han sig tillbaka, ser rakt på oss en stund, är på väg att säga någonting men skakar istället på litet huvudet och fortsätter äta sin smörgås. Ett annat smörgåspaket ligger orört bredvid honom på bänken.

En kvinna och en hund promenerar förbi.

Gamlingen sätter sig ner på andra sidan bänken, nickar åt föräldern, som lyfter på huvudet en stund. Gamlingen vilar blicken på en trädgren intill föräldern. Föräldern känner sig obekväm, han höjer huvudet och deras blickar möts.

GAMLINGEN

Det är en larv som kröker sej där på grenen.

Gamlingen visar på grenen intill föräldern. Föräldern vänder huvudet och tittar på grenen, ser inget.

FÖRÄLDERN

Jaha.

Nu märker han larven.

FÖRÄLDERN

Ja, ser man på.

Föräldern och gamlingen betraktar larven en stund. Sedan vänder föräldern blicken bakåt igen och tittar på flickan, som vaggas sig själv under trädet. Någon annan joggar förbi.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

På rullbandet står och går människor, var och en i egna funderingar. En del står stilla och låter rullbandet föra dem framåt längs den till synes ändlösa korridoren, andra går med bestämda steg och rullbandet påskyndar deras färd.

Intill rullbandet står violinisten, som spelar Bachs Saraband. Vid violinistens fötter finns den solkiga papperskaffekoppen.

Långt fram, där rullbandet till sist tar slut, faller människorna döda ner och deras kroppar förs någon annanstans längs ett annat rullband.

En av människorna tittar mot ändan av rullbandet och ser plötsligt verkligheten: döden, som väntar där bandet tar slut. Han blir förskräckt, flyr blint från det han sett.

Människorna på rullbandet blir förvirrade, de vaknar ur sin dvala, tittar på varann och på mannen, som panikslagen störtar förbi dem. De kikar framåt och bakåt, men ser inget.

Violinisten upphör att spela, ser omkring sig, försöker begripa vad som hänt.

Sedan, eftersom ingen ser någonting misstänkt, lugnar de sig som av en tyst överenskommelse, var och en på sin plats, och försjunker igen i sina egna funderingar alldeles som om ingenting hänt, som om de inte blivit varnade. Violinisten lägger instrumentet tillbaka under hakan och fortsätter spela där stycket blev avbrutet.

Så fortsätter människorna sin färd mot ändan av rullbandet där de dör, och deras lekamen förs bort längs det andra bandet.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Vanan

Ett kafferum. En arbetstagare och en praktikant kommer.

ARBETSTAGAREN

...och här är kafferummet...

PRAKTIKANTEN

Ja.

Arbetstagaren knäpper på kaffekokaren.

ARBETSTAGAREN

Du kan välja en mugg åt dig där, om du inte har en egen med dej?

PRAKTIKANTEN

Det har jag inte.

ARBETSTAGAREN

...nä men ta en därifrån.

Praktikanten tar första bästa mugg från diskskåpet.

ARBETSTAGAREN

Vi brukar ha våra egna muggar här såhär.

Arbetstagaren visar.

PRAKTIKANTEN

Ja.

Praktikanten tittar mot dörren, intill den finns en lavoar och en hängare.

ARBETSTAGAREN

...där tvättar vi händerna...

Arbetstagaren går mot dörren och förevisar.

ARBETSTAGAREN

...här är desinfektionsmedel, tvål, handdukar... sophink, gummihandskar... här hänger vi rockarna och vad mer?

PRAKTIKANTEN

Ja.

ARBETSTAGAREN

Man vänjer sej snabbt.

PRAKTIKANTEN

Mhm...

ARBETSTAGAREN

Och sen är det bara samma sak hela tiden.

PRAKTIKANTEN

Jah.

ARBETSTAGAREN

Jah... nå, ja. Inte var det väl något annat, desto underligare.

Praktikanten nickar, kaffekokaren puttrar. Arbetstagaren kastar en blick på den.

ARBETSTAGAREN

Det har väl inte droppat färdigt ännu?

PRAKTIKANTEN

Nä.

Arbetstagaren suckar, sätter sig vid bordet och öppnar tidningen. Praktikanten ser ut genom fönstret. Kajor flyger förbi.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Tillstånd att döda 1

En lekplats i den grönskande parken. Ett barn leker, en vuxen sitter på en bänk och läser en bok. Barnet ritar en stor cirkel i sanden med en käpp, markerar sitt område. Myrornas stigar går kors och tvärs i sanden. Barnet vässar käppen mot en sten. Sedan ställer han sig i beredskap vid gränsen till sitt område.

BARNET

Här får man inte gå! Man får inte! Ah!

En myra överträder sträcket han ritat och kommer in i cirkeln, han plattar till den med käppen.

BARNET

Ha, du dog. Man får inte gå över gränsen, annars dör man. Hör ni det?

Barnet plattar till ännu en myra som gått över gränsen.

BARNET

Nepp! Dö.

Myrorna känner förstås inte barnets regler, utan följer sina egna stigar.

BARNET

Man får inte gå här.

Barnet plattar till myrorna som överträder sträcket i sanden.

BARNET

Dö. Dö. Dö. Dö.

Barnet plattar till de där små varelserna i allt intensivare takt.

BARNET

Ni kommer inte hit! Man får inte! Aah, nhej, nhej, nhej... Dö. Dö...

En myra klättrar uppför barnets ben, når bar hud och biter. Barnet tjuter.

BARNET

AAAAJJJJJJJ!

Den vuxna stiger upp och går fram till barnet.

DEN VUXNA

Vad är det?

BARNET

Dom bet mej!

Den vuxna tittar på marken och ser myrorna.

DEN VUXNA

Borde du leka nån annanstans? Det går en massa myrstigar här.

BARNET

Nä, det här är mitt område. Dom får inte komma hit.

DEN VUXNA

Jag tror inte dom förstår dina regler.

BARNET

Jag ritade gränsen!

DEN VUXNA

Ja... det gjorde du ju.

BARNET

Dom får inte komma hit.

DEN VUXNA

Hur ska man hindra dem då?

BARNET

Jag dödar dem. Jag dödar alla, som kommer hit. Såhär.

Barnet plattar till myrorna igen. Den vuxna ser på.

BARNET

Dö. Dö. Dö. Dö. Dö.

DEN VUXNA

Det tar en evighet. Och dom kommer å bita dej igen. Jag vet ett bättre sätt.

BARNET

Vaddå?

DEN VUXNA

Vi förgiftar dem. Hela boet.

Barnet ser förundrat på henne. Det här överträffar allt han skulle ha kunnat föreställa sig – hittills.

BARNET

Joh.

DEN VUXNA

Okej. Vi skaffar gift. Kom.

Barnet trycker ner käppen i sanden och hoppar över gränsen till den vuxna. Han tar hennes

hand och så går de.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

Violinisten spelar Bachs Saraband. På golvet står den solkiga papperskoppen.

På rullbandet står och går människor och låter bandet föra dem framåt, en del skyndar förbi de andra. Och såsom tidigare faller de döda ner där rullbandet tar slut och fortsätter sin färd som slaktkroppar längs det andra bandet.

Bland de andra på rullbandet står en liten familj: en man, hans tärda hustru och deras tonåriga son, som är fördjupad i något spel som han spelar på en liten elektronisk apparat.

MANNEN

Det skulle ha smakat med nånting.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Vad?

MANNEN

Att det skulle ha smakat med nånting att sätta i munnen.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Ja...

Mannen håller sig om magen en stund.

MANNEN

Jag är lite hungrig.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Vad?

MANNEN

Jag är hungrig. Jag borde ha fått nånting i mej.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Ja... nå voj.

Mannen smeker sin mage och ser på den.

MANNEN

Inte har du nånting?

DEN TÄRDA HUSTRUN

Nej, jag har nog inte det.

Mannen skuffar till sin son.

MANNEN

Har du?

TONÅRINGEN

Vah?

MANNEN

Nånting att sätta i munnen?

TONÅRINGEN

Tror inte det.

MANNEN

Tror inte? Men se efter då.

Tonåringen gräver i sina fickor. Han har faktiskt en bit tuggummi.

TONÅRINGEN

...jag har tuggis...

Tonåringen räcker tuggummit till sin far.

MANNEN

Nåja!

Mannen tuggar på tuggummit.

MANNEN

Man får klara sej på tom mage.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Vad?

MANNEN

Att man får lov å klara sej på tom mage bara.

DEN TÄRDA HUSTRUN

Ja...

Sedan når familjen ändan av rullbandet och dör. Bara kropparna fortsätter längs det andra bandet.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Erbarne dich 1

En sjukhusgård.

En kvinna skuffar sin gamla mamma i sjuksäng genom sjukhusdörren och ut på gården. Där ute väntar hennes bror med en gammal svankryggig grånad häst.

Den gamla kvinnan gråter av glädje när hon får se hästen. Den gamla kvinnan och hästen Maria hälsar, kvinnan smeker hästens mule. Hästen nosar på den gamla hopskrumpna rynkiga kvinnan.

DEN GAMLA KVINNAN

Åh, Maria, ditt gamla skrälle... ja... ja... Maria, min egen gamla krake... ja... ja...

Patienter i sjukhusets nattskjortor öppnar sjukhusfönstren. Patienterna och sjukhuspersonalen spelar Erbarne dich, mein Gott ur Bachs Matteuspassion.

DEN GAMLA KVINNAN

Maria... mitt gamla skrälle, ja...

En sjuksköterska stiger ut på balkongen och sjunger.

SJUKSKÖTERSKAN

Erbarne dich, mein Gott,

Um meiner Zahren willen... (x 3)

(Musiken fortsätter under de två följande scenerna.)

Erbarme dich 2

Den gamla kvinnans och hästen Marias gemensamma begravning. På borden står ljus och fotografier av mamman och Maria, både tillsammans och enskilt. Stora vackra närbilder av bägge två finns mitt i rummet.

Begravningsgästerna tassar runt buffén, de nickar åt varann och åt de anhöriga. Kammarorkestern spelar sakta i bakgrunden. Systemen ser till att det finns tillräckligt av allt i buffén. Brodern sitter längre bort och känner sig illa till mods.

SYSTEMERN

Mer kallrökta rullar... Sådär... nu finns det... ta för er, smaka på dom här. Steken är mör... den är tillredd i rödvinssås... det finns kvar av den också, bra... ursäkta, nu är jag i vägen... förlåt...

Hon drar sig tillbaka till sin bror.

SYSTEMERN

Det går ju bra, gör det inte, i alla fall?

BRODERN

Nej.

SYSTEMERN

Ids inte. Det här var vad mamma önska sej. En dubbelbegravning.

BRODERN

...begravning.

SYSTEMERN

Maria levde ett bra hästliv, det bästa möjliga... det här är en festmåltid.

BRODERN

Det är makabert.

SYSTEMERN

Det är naturligt. Djur äter djur.

BRODERN

Jag tänker inte äta.

SYSTEMERN

Ids inte...

BRODERN

Jag tänker inte äta nån som dött.

Systemern skrattar plötsligt våldsamt till.

SYSTEMERN

Inte är det nu ändå mammas kött!

Brodern står inte ut med det här, han stiger upp och slinker ut. Systemern maskerar sitt hysteriska skratt som gråt.

Erbarme dich 3

Brodern vid en korvkiosk. Han hugger tänderna i sin tredje tröstburgare. Tårarna rinner ner i maten.

BRODERN

Mamma brukade alltid överraska oss, när vi var små, och ta oss... till korvkiosken. Det var en sån där... vår familjs egen... tradition... Ibland, som överraskning...

Brodern vänder sig till korvgubben.

BRODERN

Det är sånt som är viktigt. Är det inte... sånt som är viktigt... jah...

Korvgubben förstår inte vad brodern pratar om. Korvgubben ser på oss, han ser rakt på oss. Brodern tar en tugga av hamburgaren.

Sjuksköterskan, i civila kläder, ställer sig bakom brodern och sjunger över hans axel – som en skyddsängel. Brodern ser henne inte, hör inte.

SJUKSKÖTERSKAN

*Schaue hier, Herz und Auge
Weint vor dir bitterlich.
Erbarme dich, erbarme dich!*

*Erbarme dich, mein Gott,
Um meiner Zahren willen!*

Det mörknar.

Sjuksköterskan sjunger, orkestern spelar.

Mörker.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En häst öppnar sitt öga.

Dig skall intet fattas

Den vidsträckta, grönskande parken.

Föräldern lutar mot ett träd och skrapar med skon i marken. Längre bort under ett annat träd står flickan och tittar på fåglar, hon talar och vaggas sig själv. Vi hör inte vad fågelflickan säger, men något slags ljud har hon för sig. Småfåglarna kvittrar i trädet och flyger emellanåt ner till marken vid hennes fötter.

Föräldern kikar bakom trädet och tittar på fågelflickan i smyg. Sedan vänder han blicken mot oss och talar.

FÖRÄLDERN

Hon är min dotter. Ja, ni ser alldeles rätt. Hon är ett specialbarn. Utvecklingsstörd. Hon talar till dom där fåglarna där. Jag hör inte vad hon säger till dem, hon tystnar genast om jag går närmare. Mej talar hon inte med. Hon har aldrig talat, inte till mig, och inte till nån annan heller. Bara till fåglarna. Och inte vet jag ens om det där är tal. Ibland låter det som om hon kvittrade. Eller talar min dotter på fåglarnas språk?

Förälderns blick flackar över parken.

FÖRÄLDERN

Jag vet inte. Jag vet ingenting längre.

En joggare, som har hörlurar för öronen springer förbi. Hon sjunger en sång på ett språk som hon inte känner.

FÖRÄLDERN

Jag vet bara att hon är lycklig här. Lugn, fridfull. Ibland tänker jag att vi skulle kunna bo i en husvagn här i parken. Eller så skulle jag kunna hänga upp en hängmatta där mellan träden, så hon skulle kunna sova där. Nära fåglarna. Men inte skulle det ju gå. Det här är en offentlig park, inte får man bo här.

En man och tre hundar passerar. Mannen pratar med sina hundar: "Nå Sicke, ja, vad är det? Vad är det? Nån god doft, är det det? Vänta pojkar på Ludde, ja, vi väntar... ja, Ludde luktar också, jo. Nå, Charlie, nej, nej, inte bråka... ja, nu går vi, vi ska till torget, ja, här går vi till torget, pojkarna kommer ihåg det, ja, här går vi till torget, jo..."

Fågelflickan sträcker händerna mot trädkronan och fåglarna som guppar där.

FÖRÄLDERN

Här är allt bra, tills det blir kväll och vi måste gå hem igen. Det är hemskt. Hon skriker, hon biter mej.

En mamma skuffar en barnvagn med ett barn som jollrar.

FÖRÄLDERN

Visst förstår vi varann ibland. Ibland så förstår vi. Till exempel nu förstår jag henne. Jag ser hur lycklig hon är. Ingenting kan ta det ifrån henne. Utom jag. Jag berövar henne hennes lycka varje dag. Därför hatar hon mej. Och därför hatar jag henne.

Föräldern kikar bakom trädet och ser på flickan.

FÖRÄLDERN

Varför får jag inte göra henne lycklig? Vad är det som jag inte har? Vad är det jag inte har, som dom där jävla sparvarna har? Vad?

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Välsignelsen

En supermarket. Diskar med hyllmeter efter hyllmeter fulla av färdigpackade köttstycken.

En arbetsklädd präst kommer till köttdisken. Prästen stannar framför hyllorna, brer en purpurfärgad duk över disken och lägger en köttförpackning på den. Prästen sänker huvudet, ber en stund med slutna ögon. Sedan öppnar hon ögonen och sjunger Hildegard von Bingens Caritas abundat in omnia.

PRÄSTEN

Caritas abundat in omnia...

Människor går förbi köttdisken. Någon blir förskräckt vid åsynen av prästen, vänder på klacken och försvinner därifrån. De flesta bara sneglar på den sjungande kvinnan ur ögonvrån och nappar som vanligt åt sig ett paket från hyllan. Någon annan besluter sig för att hämta personal till platsen.

PRÄSTEN

*...de imis excellentissima
super sidera...*

Handelsmannen själv har kommit för att se på prästen. Han tittar villrådigt på henne. Sedan sneglar han på oss, alltså på oss som ser och följer det han gör. Han är iögonfallande besvärad av att vi ser det här.

PRÄSTEN

...atque amantissima in omnia...

Handelsmannen tar fram sin telefon, går en bit bort och ringer ett samtal. Återigen faller hans blick på oss som följer hans handlingar. Han vänder snabbt bort huvudet.

PRÄSTEN

*...quia summo Regi
osculum pacis dedit.*

*Två väktare kommer, de stannar vid handelsmannen. Han rycker på axlarna. Väktarna lyssnar
en stund.*

PRÄSTEN

Caritas abundat in omnia...

*Sedan drar väktare 1 upp byxorna i bälteslänkarna, går och ställer sig intill prästen och tar tag
om hennes axel.*

VÄKTARE 1

Det hjälps inte. Då går vi då.

*Kvinnan tystnar och blundar. Väktare 2 sneglar på handelsmannen, som följer skeendet litet
längre bort. Väktare 1 nickar till den andra vakten och bägge tar tag om prästen. Prästen
öppnar sina ögon och skriker plötsligt med förvånansvärt hög röst.*

PRÄSTEN

Förlåt oss! Förlåt oss! Förlåt oss!

*Handelsmannen avlägsnar sig från platsen. Väktaren tar ett stadigare grepp om prästen och
börjar dra iväg med henne. Prästen tystnar och blir plötsligt alldeles ledlös. Hon hänger med
hela sin tyngd i armarna på väktarna. De har fullt sjå att släpa henne ut ur marketen.
Kunderna stirrar.*

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En höna sträcker på halsen.

Människan

Fågelflickan står under ett träd och tittar på fåglar. Småfåglarna kvittar i trädet.

Föräldern går omkring längre bort och talar i telefon. Vi hör inte vad han säger, men något slags ljud har han för sig.

Flickan för blicken till oss, rakt till dig. Hon gör rörelser med munnen, som om hon talade eller kvittrade. Men ingenting hörs.

Fågelflickan brer ut sina händer. Fåglarna flyger ner och sätter sig på hennes armar som på ett träd. Flickan mottar fåglarna.

Fåglarna kvittrar.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En trollslända vilar på ett grässtrå som vajar i vinden.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

Violinisten spelar Bachs Saraband. Framför honom står den solkiga engångskaffekoppen.

Människor står och går på rullbandet och låter det föra dem framåt. I ändan faller de döda ner och fortsätter som slaktkroppar längs det andra bandet.

De flesta av människorna färdas ensamma, eller är annars bara tysta, men en av dem svarar sorgmodigt på violinens spel.

MÄNNISKAN

Ooo-ooo-oo-o-oo... oooo-oooo-oooo-oo-o-o-o-oooo... oooo...

De andra människorna ser förstulet på honom. De sneglar över axeln som om de såg på något helt annat eller sträcker på halsen för att se vem det är som ylar framför dem.

MÄNNISKAN

...ooo-ooo-oooo-oo-o-o-o-oooo....

Då denna ensamma stämma på detta taktfulla sätt konstaterats harmlös försjuncker människorna igen i sina funderingar.

MÄNNISKAN

...ooo-ooo-ooo-ooo-ooo-oo-o-o-oooo...

Ännu har de en bit kvar innan rullbandet tar slut och deras jordliga vandring når sin ände...

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Existensen

Ett rum med en vägg som helt består av ett stort fönster. Utsikten brer ut sig över en storstad och dess myllrande gator. Jill Bolte Taylor motionerar på en motionsmaskin med vilken armar och ben gör en ovanligt stor rörelse.

En journalist gör ett reportage om Jill.

JOURNALISTEN

Jill Bolte Taylor är en känd hjärnforskare. I sin bok *My Stroke of Insight* berättar hon hur hon fick en hjärnblödning i sin vänstra hjärnhalva den 10. december 1996. På grund av denna hjärnblödning förlorade Jill Bolte Taylor orden. Hon förlorade talet, ordens betydelse, symboliken.

Det tog åtta år att återställa denna förlorade förmåga, att få tillbaka talet, i åtta år övade hon på ord. Och när hon senare berättar hur hon lärde sig att begripa orden på nytt skriver hon: "ord är bilder".

Jill rör sig på maskinen, som är gjord för rörelse. Det är en sådan som låter en att göra också en mycket liten rörelse som effektivt stärker de djupa musklerna. Jill gör denna rörelse.

JOURNALISTEN

När språket försvann bara var Jill Bolte Taylor. Allt och ingen.

Hon beskriver det här ordlösa livet med ett ord: glädje. Det vill säga senare, när hon lärt sig orden på nytt nämner hon tiden för detta ordlösa liv med ordet Joy, alltså glädje. Hon berättar att den tiden var ren existens för henne. Det var bara glädjen som fanns kvar.

Journalisten ser en stund på Jill, som rör sig på motionsmaskinen.

JOURNALISTEN

Ren tystnad. Känsel. Förmågan att känna fanns kvar, men inte orden att definiera känslorna med. Hon säger att hon upplevde att hon var ett med allt. Att hon varken började eller slutade.

Jill Bolte Taylor gör den stora rörelsen med motionsmaskinen.

JOURNALISTEN

I åtta års tid övade Jill på ord. Det var hennes uppoffring. För med orden försvann också tystnaden inne i hennes huvud som hon hade älskat.

Men hon offrade tystnaden.

Journalisten ser alldeles tyst på oss en stund.

JOURNALISTEN

Så nuförtiden är alltså hennes huvud igen lika fullt av ändlöst prat som alla våra andras. Ett konstant ordflöde, pladder.

Istället för tystnaden, glädjen, samhörigheten, har hon ord.

Journalisten vänder sig till Jill och ser på henne.

JOURNALISTEN

Var det värt det, Jill?

Jill svarar inte.

JOURNALISTEN

Jill?

Jill svarar inte.

JOURNALISTEN

Ångrar du dej?

Jill stiger av maskinen, som är gjord för stora och små rörelser, och går bort.

JOURNALISTEN

Det här kan ju tolkas som något slags svar på min fråga...

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Döden

Missan har dött. Hon ligger på tamburmattan. Två medelålders män är böjda över henne. En av dem sitter på knä och smeker den döda katten. Han kan inte sluta smeka den. Tårarna rinner nerför hans kinder. Hans make står bakom honom och ser på.

MAKEN

Sådär... räcker det nu? Missan är död ren... Borde du inte sluta snart?

MEDELÅLDERS MANNEN

Nej. Inte ännu. Inte ännu, inte ännu... det här är mellan min hand och Missans päls. Den är inte ännu... Inte ännu. Den är ännu...

Mannen smeker den döda katten. Maken ser på.

Ute på gatan spelar kammarorkestern J. S. Bachs aria Schlummert ein, ihr matten Augen i frackar och mörka aftondräkter. Solisten står bakom fönstret och sjunger.

SOLISTEN

Schlummert ein, ihr matten Augen,

Fallet sanft und selig zu! (x 3)

Det mörknar.

Mörker.

Musiken upphör.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En ödla ilar över ett stenrös.

Tillstånd att döda 2

Barnet och den vuxna i samma lekpark som tidigare.

Den vuxna sätter sig på bänken och börjar läsa. Barnet tar en käpp och ritar gränser runt sig, står mitt i "sitt land" och väntar på myrorna. Men det syns inga rörelser i sanden. Barnet böjer sig ner, tittar, väntar. Han gräver med käppen i marken. Väntar. Ingenting händer. Barnet stiger över gränsen och letar efter myror, hittar inga. Han ser på den vuxna och går fram till henne.

BARNET

Jag har inget att göra.

DEN VUXNA

Skulle du inte leka?

BARNET

Jo, men vad?

DEN VUXNA

Kan du inte leka det du lekte tidigare? Det här är ju din favoritpark.

BARNET

Det finns ingenting att göra här mera.

DEN VUXNA

Aja.

BARNET

För jag hade den där leken, att dom inte får komma på mitt område, och om dom gör det, så får jag döda dom.

DEN VUXNA

Jaha.

BARNET

Men det finns inga myror här mera.

DEN VUXNA

Mhm...

BARNET

Så vad ska jag göra?

DEN VUXNA

Ja... ja ja...

Barnet ser förväntansfullt på den vuxna. Hon stänger sin bok.

DEN VUXNA

Om vi skulle gå till en annan park?

BARNET

Vah?

DEN VUXNA

En där det ännu finns myror.

BARNET

Jo.

DEN VUXNA

För du måste ju ha nånting att göra.

Hon lägger boken i sin väska, stiger upp och räcker barnet sin hand. Barnet tar tag i den och så går de.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Naken

Vinden på en sommarstuga. Övergivna saker, papplådor, en trasig simmadrass osv stuvade längs väggarna. Ute är det en klar och het sommardag, ljuset sipprar in genom bräderna i väggen och de små grånade fönstren. En fluga surrar vid ett av dem.

Tre flickor sitter i ring på golvet. Flickorna leker snurra flaskan. En av flickorna snurrar. Flaskan stannar och pekar på flicka 1.

FLICKA 2

Okej. Sanning eller göra?

FLICKA 1

Sanning.

FLICKA 2

Ok... nå, och ärligt sen.

FLICKA 1

Jo, jo.

FLICKA 2

Vilket är ditt pinsammaste sexuella minne eller alltså den händelse som har med sex att göra och som du skäms mest för?

FLICKA 3

Helt hemsk...

FLICKA 2

Jag hade också en hemsk. Kom igen.

FLICKA 1

Inte täcks jag...

FLICKA 2

Det är klart du gör. Det är det som är idén.

FLICKA 3

Vi talar inte nånsin om det för nån. Allt stannar i oss.

FLICKAN 1

Nej, men alltså det är så... underligt.

FLICKA 2

Nå?

FLICKA 1

Okej... Det här var kanske förra sommarn, eller det var förra sommarn. Jag var hos mina kusiner på deras ö, och där är en sån där gammal lekstuga där jag brukar sova, alltså ensam. Och sen – nå, jag var där och dom andra hade farit till butiken eller något, så jag visste att jag var helt ensam där på hela den där ön, och sen fick jag lust att liksom, ja, nå att masturbera, så, så jag klädde av mej naken och la jag mej på sängen och...

FLICKA 2

Och vem såg dej?

FLICKA 1

...ja alltså... det här är kanske underligt, men alltså när jag låg där så, och alltså, så plötsligt kom där under min säng, alltså, ja, så där kom min kusins hund fram. Den sov där alltid emellanåt, men jag fatta bara inte att den var där när jag liksom börja...

FLICKA 2

Alltså en hund?

FLICKA 1

Jo, och den där hunden såg liksom på mej. Alltså som om den skämdes, eller som att det var

pinsamt för den. Och jag skämdes helt sjukt mycket, liksom för allt det där, att jag var naken och att den såg mej och det som jag gjorde...

FLICKA 3

Men alltså varför tycker du det är pinsamt?

FLICKA 1

Inte kan jag förklara. Det var... alltså för att den såg mej. Att jag, på nåt sätt, inte vet jag, blev avslöjad, liksom att jag först då på riktigt fatta att jag var naken och att jag hade... nå alltså...

FLICKA 3

Men alltså hundar kan ju jucka mot nån dyna helt hämningslöst fast framför hur många människor som helst, så inte fattar jag varför den sen skulle ha skämmats liksom för att du... eller liksom...

FLICKA 1

Mhm... men det var så det kändes.

FLICKA 3

Jo...

FLICKA 1

Jag vet inte om nån annan kan fatta det, det var bara helt hemskt. Hur den såg på mej. Inte liksom skuldbeläggande, utan på nåt sätt försynt. Och den ville sen genast bort därifrån från den där stugan, liksom bort från att behöva se på mej.

FLICKA 2

Jag fattar bara inte. Det var ju en hund.

FLICKA 1

Jo-o. Men ändå. Eller kanske – liksom just därför.

FLICKA 2

Var det där på riktigt sant?

FLICKA 1

Nå jo!

FLICKA 2

Alltså det pinsammaste minnet?

FLICKA 1

Jo. Kan jag få snurra nu?

FLICKA 2

Jo...

Flicka 1 snurrar. Flugan surrar vid fönstret.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Människans mun

En kvinna står i pyjamas i ett dunkelt kök och dricker ett glas vatten. Katten Andersson betraktar henne från soffan. Kvinnan vänder sig om, ser rakt på oss och talar.

KVINNAN

Jag hade en dröm. Jag drömde att en ändlös ström av djur marscherade in i min mun. En massa olika sorters djur: Får, grisar, kor, giraffer, till och med lejon, hundar och katter. Jag kunde inte stänga munnen och jag var tvungen att svälja alla dom där djuren med päls och skin och allt.

Det var en mardröm.

Kvinnan dricker ännu ett glas vatten. Sedan ser hon på katten, som vilar på soffan.

KVINNAN

Munnen, människans mun, den är en gravgård.

Katten Andersson tittar på kvinnan.

KVINNAN

En gravgård.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En fisk öppnar sin mun i lågt strandvatten.

Tillstånd att döda 3

Barnet och den vuxna kommer till en havsstrand.

DEN VUXNA

Nåja, nu ska vi se.

Hon försöker hitta ett ställe där det finns myror.

BARNET

Vad?

DEN VUXNA

Vänta. Jag söker.

BARNET

Hittar du?

DEN VUXNA

...jo, vänta...

Hon hittar en myrstig.

DEN VUXNA

Här är ganska bra.

BARNET

Vaddå?

DEN VUXNA

Om du ritar här får du nog något att göra.

BARNET

Jo.

Barnet ritar gränser till sitt land med en käpp och väntar. Den vuxna tittar förstrött på. Snart överträder en myra sträcket som barnet ritat och barnet jublar. Han slår käppen i myran och försöker spetsa den.

BARNET

Du får inte. Man får inte komma hit, man får inte...

Visst är det här ju lite repetitivt, men snart har barnet ändå blivit varmt i kläderna. Myrorna följer sina gamla rutter och nu finns det fler av dem innanför barnets gränser. Barnet hugger omkring sig i sanden.

BARNET

Du kommer inte hit! Ha haa! Dö. Jag dödar er, jag dödar! Man får inte komma hit! Ha ha! Jag dödar! Jag dödar!

En hund springer på stranden och får syn på barnet, som är nerböjt i sin lek, och käppen, som barnet viftar med. Hunden rusar fram till barnet, gläfsar till, hukar sig och tar tag i käppen för att inbjuda till lek.

BARNET

Nej! Du får inte! Ajjjjh!

Barnet och hunden drar i käppen åt var sitt håll men barnets krafter räcker inte till för att han ska kunna hålla käppen för sig själv och han faller på rygg. Hunden springer omkring och skakar ivrigt käppen i munnen.

DEN VUXNA

Hoppsan. Opp med dej bara.

Den vuxna hjälper barnet på fötter.

DEN VUXNA

Jag tror du fått en lekkamrat.

Hunden lägger ner käppen framför barnet. Den väntar spänt på att han ska kasta den.

DEN VUXNA

Kasta den. Den vill att du ska kasta käppen åt den.

BARNET

Den förstör mina gränser!

DEN VUXNA

Äsch, var inte fånig.

Den vuxna klappar hunden.

DEN VUXNA

Fin hund, duktig hund, fin... Ska vi kasta den? Ska vi kasta? Ja...

Den vuxna tar käppen.

DEN VUXNA

Titta, såhär!

Hon kastar käppen. Hunden springer ivrigt skällande efter käppen. Barnet tittar på, har lust att vara med... Hunden kommer tillbaka med käppen, snor runt.

DEN VUXNA

Loss! Loss!

Hunden lägger käppen vid den vuxnas fötter, väntar på att hon ska kasta.

DEN VUXNA

Kasta du.

Barnet vrider sina händer och ser på käppen.

DEN VUXNA

Kasta bara.

Barnet tar käppen och kastar den åt hunden.

DEN VUXNA

Bra!

Hunden springer över sträcket, barnet skuttar efter, sträcken suddas ut. Hunden rullar med huvudet och tuggar lyckligt på käppen.

BARNET

Loss.

Hunden ser på barnet, släpper käppen.

BARNET

Bra.

Barnet tar käppen. Kastar. Hunden ränner iväg för att hämta den. Barnet skriker av förtjusning och springer efter hunden. Sträcken suddas ut ännu mer.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En stekel klättrar i sand.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

Violinisten spelar Bachs Saraband. Framför honom står den solkiga papperskoppen.

Människor står på rullbandet och låter det föra dem framåt. I ändan av rullbandet faller de döda ner och deras kroppar fortsätter längs det andra bandet.

I början av rullbandet är det någon av människorna som nyser. Sedan gräver han fram en näsduk ur fickan och snyter sig.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Valet

En populär restaurang vid bästa middagstid. En man i brun kostym och hans fru äter en måltid tillsammans och nickar vänligt åt varann.

Vid ett stort bord sitter ett äldre par med sina barn och barnens familjer. Parets äldsta son, en redan medelålders man, sitter vid ändan av bordet. Han är uppenbart familjens suveräna överhuvud. Familjen väntar på sin mat medan mannen berättar en historia, som de andra nickande lyssnar till...

FAMILJEÖVERHUVUDET

...så jag sa till henne att det är ett personligt val, att var och en har frihet att välja själv och mitt val är det här och hennes det där, och det är inte mer med det, eller hur? Att på det här sättet kan vi låta varann leva och respektera varandras val på avstånd. Du väljer sådär, jag väljer såhär, det är privat och det ska andra inte blanda sej i. Vi har vår frihet och var och en väljer själv som han ser och finner bäst, eller hur? Hon har valt sådär, jag såhär och det är såhär den här den här världen fungerar...

Servitörerna bär mat till familjens bord.

FAMILJEÖVERHUVUDET

Jaha. Nåja!

Familjen ser nöjt på sina rätter.

FAMILJEÖVERHUVUDET

Ja, då hugger vi i då.

Familjeöverhuvudet sätter gaffeln i sin mat och börjar skära. Mannen i den bruna kostymen skriker till av smärta.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Aj!

Frun till mannen i den bruna kostymen ser ängsligt på sin man. Han håller sig för sidan och grimaserar av smärta.

FRUN

Vad är det?

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Det gör ont i sidan.

FRUN

Nå voj.

Familjeöverhuvudet tuggar sin munsbit.

FAMILJEÖVERHUVUDET

Inte illa! Inte illa!

Familjeöverhuvudet skär en till bit. Mannen i den bruna kostymen viker sig dubbel av smärta, försöker kväva sitt skri.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Aaaah!

Servitören ser hur mannen plågas. Han ser på oss, rakt på oss, generad för att vi bevittnar det här.

FRUN

Vad är det?

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Det gör ont...

Familjeöverhuvudet skär sin mat. Mannen i den bruna kostymen tjuver till av smärta och håller sig om sidan. Servitören sneglar på oss på nytt, vänder sedan tillbaka blicken till sitt arbete igen.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Ajjj!

FRUN

Nå voj...

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Han skär...

FRUN

Vad?

Familjeöverhuvudet skär i sin mat, mannen i den bruna kostymen skriker av smärta.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Aaaaah!

Folk blänger på mannen i den bruna kostymen, familjeöverhuvudet tittar också på honom med gaffeln höjd.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

...han skär i mej...

FRUN

Vad?

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Han där!

Mannen i den bruna kostymen pekar på familjeöverhuvudet, som sätter gaffeln i munnen och tuggar. Mannen i den bruna kostymen kippar efter luft.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Han äter mej!

FRUN

Sluta.

Familjeöverhuvudet skär sin mat. Mannen i den bruna kostymen faller till golvet och vrider sig av smärta. Servitören sneglar på oss över axeln.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Han äter mej!

FRUN

Nej, hjälp... Ring efter en ambulans, kan nån ringa efter en ambulans!

Servitören hör vad hon ber om och försvinner in i köket för att ringa. Mannen i den bruna kostymen vrålar och pekar på mannen i bordsändan.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Ät mej inte!

Familjeöverhuvudet tittar irriterat på honom.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Du! Ät mej inte!

FAMILJEÖVERHUVUDET

Galning...

Familjeöverhuvudet skär förargat sin mat. Mannen i den bruna kostymen skriker av smärta

och vrede.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

AAAAAAAHAH!

Mannen i den bruna kostymen vänder sig till sin fru.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Hjälp! Be honom...

Frun ser på sin man, sedan stiger hon upp och ser på mannen och hans familj.

FRUN

Min man har blivit galen. Han tror att ni äter honom.

FAMILJEÖVERHUVUDET

Jag äter honom inte.

FRUN

Nej, det är klart ni inte gör. Men kan ni ändå vänta tills vi får honom till sjukhuset?

FAMILJEÖVERHUVUDET

Min mat blir kall...

FRUN

Jag är ledsen.

FAMILJEÖVERHUVUDET

Jag har betalt...

FRUN

Ja, det är klart. Förlåt.

Familjeöverhuvudet skär sin mat, mannen i den bruna kostymen skriker av smärta. Servitören kikar från köksdörren och ser på oss. Alla ser på mannen, som tuggar sin mat. Mannens familj ser på mannen, som tuggar sin mat. Han skär trots det sin mat. Mannen i den bruna kostymen tjunder av smärta. Familjeöverhuvudet tuggar och ser på sin familj som sitter runt honom. Han har gjort sitt val.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Vad är en människa?

Mannen i den bruna kostymen sitter i sjukhusets matsal och talar till en man som sitter mittemot.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Han åt mej. Tänk, satt där och åt. Gnagde på mitt revben sådär bara. Och se på det nu! Vad ska jag med det nu? Vad är det för en mänska? Vad är en mänska, som äter en annan? Sitter där och äter, fast en annan skriker av smärta? Vad är det för mänska? Vad är det för mänska? Han åt mej. Åt, sådär bara, satt där och åt.

Frun kommer, hon stannar i dörröppningen, ser på sin man och lyssnar.

MANNEN I DEN BRUNA KOSTYMEN

Min fru bönade och bad att han skulle sluta, men nej, han bara åt och åt. Vad är det för en mänska? Och se på mej nu, vad har det blivit av mej? Vad har det blivit kvar av mej? Han åt mej, smask, smask.

Mannen i den bruna kostymen brister i gråt, mannen som sitter mittemot nickar. Frun går fram till sin man, tar hans huvud i famnen och smeker det. Han lägger armarna om hennes länd och begraver huvudet i hennes famn. Frun smeker sin mans huvud.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En sugga viftar på örat.

Den första naturen

Kafferummet.

Arbetstagarna kommer på sin kaffepaus. De har kritvita rockar och tunna gummihandskar på sig. De drar av handskydden och kastar dem i den lockförsedda sophinken. Sedan tar de av sig de vita rockarna och hänger dem på hängaren. De har egna kläder under rockarna. De tvättar sina händer och desinfekterar dem sedan till slut.

Praktikanten kommer genom dörren. Han nickar till de andra och de andra nickar tillbaka. Han tar av gummihandskarna och kastar dem i soporna. Sedan tvättar och desinfekterar han också sina händer och hänger upp den vita rocken på en ledig knagg.

De andra arbetstagarna har redan tagit sina kaffemuggar från deras platser och fyllt dem med kaffe från kaffekokarens panna. Praktikanten tar sin kaffemugg från dess plats och håller åt sig kaffe från kaffekokaren.

Arbetstagare 1 öppnar en butiksköpt bullängd, skär den i skivor och bjuder åt de andra.

ARBETSTAGARE 1

Sådär. Här har ni, om sockertanden värker.

ARBETSTAGARE 3

Jaha, man får gratulera då bara.

ARBETSTAGARE 2

Ja, grattis.

ARBETSTAGARE 1

Tack, tack, man blir ju inte gammal, bara äldre.

ARBETSTAGARE 3

Nej, man är så gammal som man känner sej.

Praktikanten går till kaffekokaren och fyller sin mugg.

ARBETSTAGARE 1

Nå... Ta för er.

De andra arbetstagarna nickar till tack och tar varsin bit.

ARBETSTAGARE 2

Tack.

ARBETSTAGARE 1

Ta du också...

Arbetstagare 1 bjuder bulla åt praktikanten.

PRAKTIKANTEN

Tack.

Praktikanten tar en bullskiva.

ARBETSTAGARE 2

Gott är det.

Arbetstagarna mumsar på bullan.

ARBETSTAGARE 1

...värre har man ätit.

ARBETSTAGARE 3

Den har nån fräsch smak också...

ARBETSTAGARE 1

Ja.

Arbetstagare 1 öppnar tidningen och bläddrar i den.

ARBETSTAGARE 2

Ja. Det är inte så illa...

ARBETSTAGARE 1

Vad?

ARBETSTAGARE 2

Att bli äldre. Om man tänker på alternativet.

ARBETSTAGARE 1

Nå nej... det är väl inte det...

Praktikanten öppnar fönstret och lutar sig ut. Kajorna språkar i träden på gården och uppe på takåsen. Praktikanten dricker kaffe, tar en tugga av bullan. Arbetstagare 3 går fram till fönstret. De ser ut en stund och lyssnar.

ARBETSTAGARE 3

Nå, hur känns det nu när första arbetsveckan är slut?

PRAKTIKANTEN

Jo... man vänjer sej snabbt.

ARBETSTAGARE 3

Ja. Vanan är en andra natur.

PRAKTIKANTEN

Ja, precis.

De smuttar på sitt kaffe en stund.

ARBETSTAGARE 2

Vilken är den första naturen då?

Praktikanten och arbetstagare 3 vänder sig om och ser på henne. Också arbetstagare 1 lyfter blicken från tidningen.

ARBETSTAGARE 2

En första natur, en andra... så vilken är den första?

ARBETSTAGARE 3

Ja-a... mhm...

Arbetstagare 1 kastar en blick på väggklockan.

ARBETSTAGARE 1

Jaha. Det är väl tid då...

Arbetstagare 1 viker ihop tidningen, rycker sedan igång sig själv och de andra följer exemplet.

Arbetstagare 3 klappar praktikanten två gånger på axeln och går sedan mot dörren.

Praktikanten drar efter andan ännu en gång innan han stänger fönstret och följer efter de andra.

Arbetstagarna sköljer sina kaffemuggar och placerar dem på deras platser, sedan klär de på sig de vita rockarna igen, tar nya gummihandskar från en låda och drar dem på händerna.

Mörker.

Öronbedövande dunder.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren (som på en flygplats eller i en passagerarhamn).

Kammarorkestern, bland dem violinisten, spelar J. S. Bachs Ich hade genug. De har sina vanliga vardagskläder på sig.

Tidens ängel står först på rullbandet. Hon står med ryggen mot det kommande och ser på människorna framför henne. Människorna undviker ängelns blick.

När tidens ängel närmar sig ändan av rullbandet slår hon ut sina vingar och sjunger. Människorna blir skrämda, de stirrar på den levande ängeln. Tidens ängel kliver bakåt längs rullbandet och sjunger. Människorna backar framför henne, före de begriper att vända sig om.

TIDENS ÄNGEL

*Ich habe genug
Ich habe den Heiland, das Hoffen der Frommen,
Auf meine begierigen Arme genommen;
Ich habe genug!*

Mörker.

Öronbedövande dunder.

En ljusstråle och i ljuset en bild: En ko öppnar sitt öga.

Rullbandet

Rullbandet i den långa korridoren rullar i jämn takt framåt, framåt. Nu tomt, öde.

Bara motorn surrar sakta. Luftkonditioneringen brusar.

Sedan slocknar rullbandets motor och bandet stannar upp.

Luftkonditioneringen susar ännu en stund, sedan upphör det också.

Tystnad.

DE LEVANDE – i den ordning de uppträder:

Människor på rullbandet

Violinisten

Föräldern

Fågelflickan

Småfåglar

Gamlingen

En joggare

En kvinna och en hund

En larv

En annan joggare

En människa som ser

Arbetstagaren

Praktikanten

Kajor

Myror

Barnet

Den vuxna

Mannen

Den tärda hustrun

Tonåringen

Hästen Maria

Den gamla kvinnan

System

Brodern

Kammarorkestern

Sjuksköterskan

Människor på minnesstunden

Korvgubben

En häst

En joggare som sjunger

En man och tre hundar: Sicke, Ludde och Charlie
En mamma
Ett jollrande barn
Människor i supermarketen
Prästen
Handelsmannen
Väktare 1
Väktare 2
En höna
En människa
Jill Bolte Taylor
Journalisten
Katten Missan (avliden)
Maken
Medelåldersmannen
Solisten
En ödla
En fluga
Flicka 1
Flicka 2
Flicka 3
Kvinnan
Katten Andersson
En fisk
Hunden på stranden
En stekel
En människa som nyser
Människor i restaurangen
Mannen i den bruna kostymen
Frun
Familjeöverhuvudet
Familjeöverhuvudets familj i tre generationer
Servitören

En man som sitter mittemot

En sugga

Arbetstagare 1

Arbetstagare 2

Arbetstagare 3

Tidens ängel

En ko

STYCKEN SOM FÖREKOMMER I PJÄSEN:

Hildegard von Bingen: Caritas abundat in omnia.

J. S. Bach: Sarabande: Violin Partita No. 2 d-moll, BWV 1004.

J. S. Bach: Matteuspassionen: Erbarme dich, mein Gott, BWV 244.

J. S. Bach: Ich habe genug, BWV 82a:

Början av ariorna 1 och 3; Ich habe genug ja Schlummert ein, ihr matten Augen.

KOMMENTARER TILL ÖVERSÄTTNINGEN:

Eftersom finskan använder 'hän' för 'hon' och 'han' har jag i samråd med författaren definierat könet på en del karaktärer. Detta är endast för språkets skull och dessa kön är utbytbara. Observera vidare att vissa drag följer den variant av svenska som talas i Finland och att dessa kan anpassas till det aktuella språkområdet.

Sofia Aminoff, i Borgnäs i mars 2017